

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI (UE) 2023/1785

z dnia 15 września 2023 r.

uchylająca decyzję 2006/929/WE w sprawie ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji postępów Bułgarii w realizacji określonych założeń w zakresie reformy systemu sądownictwa oraz walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając Akt przystąpienia Republiki Bułgarii i Rumunii do Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 37 i 38,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W sprawozdaniu monitorującym z 26 września 2006 r. w sprawie stanu przygotowań Bułgarii i Rumunii do członkostwa w UE ⁽¹⁾ przed przystąpieniem Bułgarii do Unii Komisja wskazała szereg kwestii, w szczególności dotyczących wiarygodności i skuteczności systemu sądownictwa i organów ścigania w Bułgarii, w przypadku których to kwestii konieczne były dalsze postępy, aby zapewnić zdolność do wdrożenia i stosowania środków przyjętych w celu ustanowienia rynku wewnętrznego i przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.
- (2) 13 grudnia 2006 r. Komisja przyjęła decyzję 2006/929/WE ⁽²⁾ w sprawie ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji postępów Bułgarii w realizacji sześciu określonych założeń w zakresie reformy systemu sądownictwa oraz walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną. Zgodnie z tą decyzją powinna ona zostać uchylona, w przypadku gdy wszystkie założone cele zostaną osiągnięte.
- (3) W decyzji z 2006/929/WE nałożono na Bułgarię obowiązek regularnego składania Komisji sprawozdań z postępów w realizacji określonych założeń. Komisja po raz pierwszy przekazała Parlamentowi Europejskiemu i Radzie swoje własne komentarze i ustalenia na temat sprawozdania Bułgarii w czerwcu 2007 r. i od tego czasu składa regularne sprawozdania w tej sprawie. Każde sprawozdanie Komisji jest efektem starannych analiz przeprowadzonych w oparciu o ścisłą współpracę z władzami krajowymi, a także informacje od organizacji społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych stron i obserwatorów.
- (4) W sprawozdaniu ze stycznia 2017 r. ⁽³⁾ Komisja przeprowadziła kompleksową ocenę postępów poczynionych przez Bułgarię od czasu ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji. Na tej podstawie Komisja wyznaczyła jasną drogę do zamknięcia mechanizmu, w oparciu o siedemnaście kluczowych zaleceń, w których sprecyzowano wymogi, jakie Bułgaria musi spełnić, aby zrealizować sześć założeń określonych w decyzji 2006/929/WE. Biorąc pod uwagę poczynione postępy, Komisja uznała, że spełnienie tych zaleceń będzie wystarczające do zamknięcia mechanizmu współpracy i weryfikacji, o ile w międzyczasie nie nastąpią zmiany stanowiące wyraźny krok wstecz. Wiele z zaleceń koncentrowało się na tworzeniu zabezpieczeń wewnętrznych z myślą o zapewnieniu nieodwracalności osiągniętych wyników oraz zagwarantowaniu kontynuacji bieżących reform i trwałości poczynionych postępów, nawet bez stosowania mechanizmu.

⁽¹⁾ Sprawozdanie monitorujące w sprawie stanu przygotowań Bułgarii i Rumunii do członkostwa w UE, 26 września 2006 r., COM(2006) 549.

⁽²⁾ Decyzja Komisji 2006/929/WE z dnia 13 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji postępów Bułgarii w realizacji określonych założeń w zakresie reformy systemu sądownictwa oraz walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną (Dz.U. L 354 z 14.12.2006, s. 58).

⁽³⁾ Sprawozdanie Komisji w sprawie postępów Bułgarii w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji, COM(2017) 43 final.

- (5) W sprawozdaniu z listopada 2018 r. ⁽⁴⁾ Komisja z zadowoleniem przyjęła postępy Bułgarii w kierunku szybkiego zakończenia stosowania mechanizmu współpracy i weryfikacji i stwierdziła, że trzy założenia można uznać za wstępnie zamknięte. Komisja w szczególności zwróciła uwagę na postępy, jakie Bułgaria poczyniła od czasu swojego przystąpienia, zmieniając swoje ramy konstytucyjne i legislacyjne, aby poprawić gwarancje niezależności sądów, jak również przejrzystość i skuteczność postępowania sądowego. Ponadto zmiany wprowadzone w konstytucji Bułgarii w 2015 r. przyniosły reformę Najwyższej Rady Sądownictwa i wzmocnienie inspektoratu sądowego. Zmiany te obowiązują już od kilku lat.
- (6) W sprawozdaniu Komisji z października 2019 r. ⁽⁵⁾ stwierdzono, że postępy poczynione przez Bułgarię w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji są wystarczające do wypełnienia zobowiązań podjętych przez Bułgarię w momencie przystąpienia do UE oraz że wszystkie sześć założeń określonych w decyzji 2006/929/WE i sprecyzowanych przez siedemnaście zaleceń w sprawozdaniu ze stycznia 2017 r. zostało zrealizowanych w zadowalającym stopniu. Komisja w szczególności zwróciła uwagę między innymi na kompleksowe reformy ogólnych ram instytucjonalnych w zakresie walki z korupcją przeprowadzone w ciągu poprzednich dwóch lat. Komisja odnotowała ponadto we wnioskach w sprawozdaniu z października 2019 r. listę szczegółowych zobowiązań podjętych przez rząd bułgarski. Te szczegółowe zobowiązania obejmowały w szczególności zobowiązanie do wprowadzenia procedur dotyczących odpowiedzialności prokuratora generalnego zgodnie z zaleceniami Komisji Weneckiej oraz zobowiązanie do zmiany ustawy o systemie sądownictwa, aby uchylić zapisy wprowadzające wymóg automatycznego zawieszania sędziów w przypadku wszczęcia przeciwko nim dochodzenia oraz wymóg zgłaszania przez sędziów członkostwa w stowarzyszeniach zawodowych. Bułgaria zobowiązała się również do kontynuowania współpracy z organami Rady Europy w dziedzinie przeciwdziałania korupcji. W sprawozdaniu z października 2019 r. odnotowano ponadto starania Bułgarii na rzecz zinternalizowania monitorowania na szczeblu krajowym przez Radę ds. Koordynacji i Współpracy („rada odpowiedzialna za monitorowanie następcze”) odpowiedzialną za nadzorowanie dalszych postępów w realizacji reform.
- (7) W następstwie szczegółowych zobowiązań odnotowanych w sprawozdaniu z października 2019 r. w lutym 2020 r. parlament Bułgarii przyjął wspomniane zmiany ustawy o systemie sądownictwa. Tym samym jedynym szczegółowym zobowiązaniem do wypełnienia, które określono w sprawozdaniu z października 2019 r., pozostawało wprowadzenie procedur dotyczących odpowiedzialności prokuratora generalnego.
- (8) W kontekście Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ustanowiono ramy dochodzeń przeciwko prokuratorowi generalnemu i jego zastępcom, w ścisłej współpracy z Komisją i po konsultacjach z Komisją Wenecką ⁽⁶⁾. 4 maja 2022 r. Rada Unii Europejskiej zatwierdziła zaproponowany plan odbudowy i zwiększania odporności Bułgarii, którego kamienie milowe obejmują zobowiązanie Bułgarii do wprowadzenia w życie zmian ustawodawczych, aby chronić skuteczność postępowań karnych oraz zwiększyć odpowiedzialność prokuratora generalnego, w tym jego odpowiedzialność karną. 26 maja 2023 r. parlament Bułgarii przyjął ustawę wprowadzającą procedury dotyczące odpowiedzialności prokuratora generalnego i jego zastępców. Ustawa weszła w życie 6 czerwca 2023 r. i tym samym sfinalizowano ostatnie szczegółowe zobowiązanie określone w sprawozdaniu z października 2019 r. Premier Bułgarii poinformował Komisję pismem z 26 czerwca 2023 r. o środkach wprowadzonych w celu wypełnienia szczegółowych zobowiązań wymienionych we wnioskach w sprawozdaniu z 2019 r. w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji, jak również o dalszych środkach w celu utrzymania praworządności.
- (9) Jeżeli chodzi o zobowiązanie Bułgarii do kontynuowania współpracy z organami Rady Europy w obszarze przeciwdziałania korupcji, należy zauważyć, że w kontekście planu odbudowy i zwiększania odporności Bułgarii uzgodniono szereg kamieni milowych dotyczących przeciwdziałania korupcji, które wymagają od tego kraju współpracy z organami Rady Europy.
- (10) W związku z tym w zadowalającym stopniu wypełniono wszystkie założenia określone w decyzji 2006/929/WE i sprecyzowane w siedemnastu zaleceniach w sprawozdaniu ze stycznia 2017 r., jak również szczegółowe zobowiązania ⁽⁷⁾ wymienione w sprawozdaniu z października 2019 r.

⁽⁴⁾ Sprawozdanie Komisji w sprawie postępów Bułgarii w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji, COM(2018) 850 final.

⁽⁵⁾ Sprawozdanie Komisji w sprawie postępów Bułgarii w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji, COM(2019) 498 final.

⁽⁶⁾ Zob. kamień milowy 222, decyzja wykonawcza Rady w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Bułgarii, 28 kwietnia 2022 r., ST 8091 2022 INIT. Komisja oceni realizację kamienia milowego w planie odbudowy i zwiększania odporności Bułgarii po przedłożeniu przez ten kraj stosownego wniosku o płatność.

⁽⁷⁾ Ocena ta pozostaje bez uszczerbku dla oceny osiągnięcia stosownych kamieni milowych i wartości docelowych określonych w planie odbudowy i zwiększania odporności Bułgarii.

- (11) Rozwojowa sytuacja w zakresie praworządności w Unii nadała współpracy Komisji z Bułgarią nowy wymiar. W szczególności coroczny cykl praworządności ogłoszony w komunikacie Komisji z lipca 2019 r. „Umocnienie praworządności w Unii”⁽⁸⁾ i wytycznych politycznych przewodniczącej Ursuli von der Leyen zapewnia stałe ramy w perspektywie długoterminowej, aby wspierać trwale reformy w Bułgarii i pozostałych państwach członkowskich. W ramach tego cyklu sporządzane przez Komisję roczne sprawozdanie na temat praworządności, które od 2022 r. obejmuje także zalecenia dla państw członkowskich, pobudza pozytywny rozwój kwestii związanych z praworządnością, pogłębiając dialog oraz wspólną świadomość oraz zapobiegając powstawaniu lub nasilaniu się wyzwań w tym zakresie. Umożliwi to monitorowanie wdrażania uzgodnionych reform w Bułgarii. Na szczeblu krajowym rada odpowiedzialna za monitorowanie następcze zapewni monitorowanie ciągłej realizacji reform wprowadzonych przez Bułgarię.
- (12) Komisja przedłożyła swoje sprawozdanie z października 2019 r. na temat postępów w Bułgarii w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji stosownej komisji w Parlamencie Europejskim. Komisja należycie uwzględniła uwagi Parlamentu Europejskiego sformułowane w piśmie jego przewodniczącego z dnia 20 grudnia 2019 r.
- (13) 5 lipca 2023 r. Komisja poinformowała Radę o swoim zamiarze uchylenia decyzji 2006/929/WE w sprawie ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji dla Bułgarii oraz ostatecznego zamknięcia mechanizmu. Poinformowała o tym również Parlament Europejski. Pismem z 26 lipca Rada odnotowała wyrażony przez Komisję zamiar formalnego zamknięcia mechanizmu współpracy i weryfikacji dla Bułgarii i Rumunii.
- (14) W związku z tym należy uchylić decyzję 2006/929/WE,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Decyzja 2006/929/WE traci moc.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Sporządzono w Brukseli dnia 15 września 2023 r.

W imieniu Komisji
Przewodnicząca
Ursula VON DER LEYEN

⁽⁸⁾ COM(2019) 343.